

Referens

Klara Zettervall
klara.zettervall@botkyrka.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Emma Åberg

emma.aberg@botkyrka.se

Yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47

Sammanfattning

Botkyrka kommun har av Regeringskansliet blivit utsedd som remissinstans avseende betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, SOU 2020:47.

Vård- och omsorgsförvaltningen lämnar ett generellt positivt remissyttrande med kommentar om att vissa av förslagen ses som kostnadsdrivande. Vård- och omsorgsförvaltningen lämnar vidare följande kommentarer och synpunkter på remissen.

Avsnitt 4 En ny socialtjänstlag, Avsnitt 5 Lagens tillämpningsområde, Avsnitt 6 En mer enhetlig begreppsanvändning, Avsnitt 7 Socialtjänstens mål

Vård- och omsorgsförvaltningen ser positivt på förslagen om lagens struktur, förtydligande av tillämpningsområde, en mer enhetlig begreppsanvändning och tillägg av jämställdhet som mål. Förvaltningen ställer sig dock en aning frågande till hur det förebyggande perspektivet ska praktiseras. En ökad användning av välfärdsteknik och digitaliseringens möjligheter kan enligt förvaltningen skapa möjligheter för såväl förebyggande perspektiv och arbete som lätt tillgänglig socialtjänst, men kommer att bli kostnadsdrivande både vid införandeskede och över tid.

Avsnitt 9 Samhällsplanering

Vård- och omsorgsförvaltningen välkomnar en reglering i plan- och bygglagen för att tillföra social sakkunskap och underlag till samhällsplaneringen. Förvaltningen har redan idag ett ansvar att delta i samhällsplaneringen men ser fördelar, utifrån det förebyggande perspektivet, med att i ett tidigt skede involveras. Vidare anser förvaltningen det positivt att ansvaret tydliggörs att enligt lag inte enbart åligger socialtjänsten.

Avsnitt 10 Planering av insatser

Vård- och omsorgsförvaltningen ställer sig positiv till att bestämmelserna om särskild avgift upphävs (avsnitt 10.3.5) och att tiden för rapportering av ej

verkställda beslut förlängs (avsnitt 10.3.6). Förvaltningen instämmer i utredningens bedömning att problemet med väntetider inte kommer tillrätta genom sanktionsavgifter och att socialtjänstens administrativa arbete på så sätt i viss mån kan minskas, till förmån för annat.

Avsnitt 11 Kvalitet inom socialtjänsten

Vård- och omsorgsförvaltningen är positiv till förslaget om att omformulera bestämmelsen till att personalen ska medverka till att verksamheten är av god kvalitet. Förvaltningen menar att det tydliggör varje medarbetares ansvar att bidra till god kvalitet i verksamheten och att detta innebär att alla inom socialtjänsten måste bidra med gott bemötande, kompetensutveckling och tillgänglighet.

Avsnitt 14 En kunskapsbaserad socialtjänst

Vård- och omsorgsförvaltningen är positiv till förslaget om att införa ett krav på att socialtjänstens verksamheter ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Förvaltningen menar att detta bidrar till professionalisering av äldreomsorgen samtidigt som ett krav fordrar mycket av förvaltningen.

14.4.6 Behov av översyn

Förvaltningen anser att professionen behöver få ägna sig åt myndighetsutövningen och vara professionella, och är därmed positivt inställd till förslaget att regeringen tillsätter en utredning som ges i uppdrag att se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område.

Avsnitt 15 Nationell statistik

Förslaget om en ny lag om socialtjänstdataregister, dess syfte och uppgiftsskyldigheten ställer krav på förberedelse och tillvägagångssätt för såväl inrapportering som uppföljning. Både verksamhetssystem och medarbetare behöver arbeta medvetet och systematiskt. Förvaltningen ser utmaningar i hur de icke behovsprövade insatserna ska föras in i statistiken, liksom hur externa utförare som kommunen har avtal med ska bidra med uppgifter. Förvaltningen noterar att förslag läggs om icke biståndsbedömda insatser som ska leda till mindre administration i biståndsbedömning samtidigt som detta förslag om utökad statistik kräver mer administration. Vidare ser förvaltningen en risk i att arbetet med statistiken kräver en exakthet som kan bli svår att genomföra och säkerställa i praktiken.

Avsnitt 17 Insatser utan behovsprövning

Vård- och omsorgsförvaltningen är försiktigt positiv till förslaget om att erbjuda insatser utan föregående behovsprövning. Förvaltningen ser vinsterna i att kunna erbjuda hjälp när enskilda vill ta del av den och instämmer i att det ur enskildas perspektiv kan innebära ökad tillgänglighet och självbestämmande. Förvaltningen ser dock att förslaget ställer krav på äldreomsorgens organisation för att ställa om till nya arbetssätt. Om enskilda ska kunna vända sig direkt till den utförande verksamheten för att få en insats behöver den utförande verksamheten informera om rätten att ansöka om bistånd. För att kunna informera om rätten att ansöka om bistånd krävs kunskap om olika insatser och hur olika insatser kan kombineras. Förvaltningen anser att informationsskyldigheten och uppföljningen av denna behöver tydliggöras för att den enskildes rättssäkerhet inte ska påverkas. Att beakta är även hur det förebyggande arbetet ska kunna genomföras samtidigt som insatser tillhandahålls utan behovsprövning. Att insatserna därtill ska följas upp och vara av god kvalitet ställer höga krav på kommunens resurser.

Förvaltningen ser ett behov av att dokumentationskrav för utförare som tillhandahåller icke biståndsbedömda insatser är tydligt, för att säkerställa kommunens yttersta ansvar. Vidare ser förvaltningen en risk med att enskildas behov kommer tillgodoses på olika sätt beroende av vilken kommun du är bosatt i och om/hur den kommunen valt att arbeta med icke behovsprövade insatser. Förvaltningen ser även en möjlig risk att individens behov frångås när icke biståndsbedömda insatser ska tillhandahållas, och en risk för att kopplingen till den evidensbaserade praktiken minskar i detta fall. Då fler insatser än hemtjänst omfattas av förslaget uppkommer frågor kring hur insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) påverkas, förvaltningen anser det otydligt att LSS exkluderas från de premisser som tas upp.

Avsnitt 18 Utformning av insatser till enskilda

Vård- och omsorgsförvaltningen instämmer i förslaget att insatser för enskildas personliga behov utformas för att stärka den enskildes möjligheter till värdigt liv och välbefinnande samt förslaget att utvidga bestämmelsen till att omfatta alla enskilda, inte bara äldre. En farhåga förvaltningen har är att utformningen av insatser för att möta enskildas behov förebyggande även kan innebära merkostnader. En tidig insats kan i vissa fall förebygga mer omfattande insatser i ett senare läge men kommer initialt innebära ökade kostnader. Förvaltningen anser det inte helt enkelt att konstatera att förebyggande insatser ger stora

förtjänster inom just äldreomsorgen. Förebyggande arbete görs redan idag men det är även många äldre personer med omfattande behov som inte kan tillgodogöra sig det förebyggande arbetet på samma sätt som andra målgrupper inom socialtjänsten.

Förvaltningen ser även en utmaning i att minska enskildas kontakt med myndigheten (som en följd av icke biståndsbedömda insatser) och samtidigt arbeta mer förebyggande. Det individuella förebyggande arbetet som myndigheten arbetar för idag kan bli svårare att få till. Samtidigt som det kan bli lättare för enskilda att tillhandahålla insatser ser förvaltningen en risk med att det blir svårare att nå de personer med komplexa behov som inte söker hjälp på eget initiativ och som redan idag är svåra att nå.

Avsnitt 20 Regleringen av äldreomsorgen

Vård- och omsorgsförvaltningen anser liksom utredningen att äldreomsorgens reglering även fortsättningsvis bör inrymmas i socialtjänstlagen.

Avsnitt 27.3 Ekonomiska konsekvenser

Vård- och omsorgsförvaltningen ser att vissa av förslagen leder till kostnadsökningar och tycker att det är bra att utredningen lämnar till regeringen att besluta om resurserna. Förvaltningen anser att förslag om det förebyggande perspektivet, planering av insatser och en kunskapsbaserad socialtjänst ställer stora krav på kommunens resurser, framförallt initialt men det finns även risk för ökade kostnader fortsatt framåt inom äldreomsorgen. Vissa av förslagen innebär en minskad administration, så som insatser utan behovsprövning, men förvaltningen bedömer inte att detta står i proportion till de ökade kostnader som ses till följd av krav på kvalitet, ökad uppföljning och förebyggande arbete. Även om förvaltningen ser positivt på förslagen är övertygelsen att de medför extrakostnader som kommunerna behöver kompenseras för. Förvaltningen ser annars en fara i att förutsättningarna för, och arbetet med, att efterleva kommunens lagstadgade yttersta ansvar försvåras.

2020-12-10

Referens
Klara Zettervall
klara.zettervall@botkyrka.se

Mottagare
Vård- och omsorgsnämnden

Emma Åberg
emma.aberg@botkyrka.se

Yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47

Diarienummer: VON/2020:00289

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden antar vård- och omsorgsförvaltningens yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag i enlighet med tjänsteskrivelsens bilaga 1.

Sammanfattning

Botkyrka kommun är en av de kommuner som har blivit utsedda som remissinstans avseende betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Vård- och omsorgsnämnden har ombetts av kommunstyrelsen att yttra sig i ärendet. Vård- och omsorgsförvaltningen har berett ärendet och inhämtat underlag till förvaltningens yttrande utifrån referensgrupper med chefer på övergripande nivå. Förvaltningen ställer sig positiv till flera av de förslag som lämnas i betänkandet såsom förslag om förändringar för en mer tydlig socialtjänstlag och förändringar som kan bidra till en kunskapsbaserad socialtjänst med god kvalitet. Förvaltningen ser även positivt på förslag om att arbeta mer förebyggande inom äldreomsorgen och förslag om att utvidga möjligheten att tillhandahålla insatser utan behovsprövning, samtidigt som dessa förslag kan medföra vissa utmaningar. Vidare lämnar förvaltningen en kommentar om att förslagen till viss del ses som kostnadsdrivande och att det är väsentligt att kommunerna kompenseras för detta.

I betänkandet föreslås förändringar i socialtjänstlagen för att göra socialtjänsten mer hållbar. Betänkandets större förslag handlar om:

- Ökat fokus på förebyggande arbete och en lätt tillgänglig socialtjänst

2020-12-10

- En mer socialt inriktad samhällsplanering och stadsutveckling
- Planering av insatser till enskilda – särskilt tidiga och förebyggande
- En kunskapsbaserad socialtjänst och ny lag om socialtjänstdataregister
- Möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning

Enligt förslaget ska den nya socialtjänstlagen bli tydligare, mer lätt tillgänglig och begreppsanvändningen ska bli enhetlig. Lagen ska också bli mer jämlik när det gäller olika grupper, nuvarande gruppindelning tonas ner och bestämmelser blir istället tillämpliga generellt. Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen, från och med den 1 januari 2023.

Ärendet

Regeringen beslutade den 6 april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av socialtjänstlagen (2001:453) och vissa av socialtjänstens uppgifter. Syftet med uppdraget har varit att utforma en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet med individen i fokus och som med ett förebyggande perspektiv ger människor lika möjligheter och rättigheter. Socialtjänsten ska erbjuda behovsanpassade insatser med ett förebyggande och kunskapsbaserat perspektiv.

Utredningen antog namnet Framtidens socialtjänst. Ett direktiv har varit att utredningens förslag ska höja kvaliteten utan att leda till ökade kostnader. Lagstiftningen ska ta tillvara medarbetarnas kompetens och fokusera på kärnverksamheten. Utredningen har vid två tillfällen fått tilläggsdirektiv i form av förtydligat och utvidgat uppdrag respektive förlängd tid för uppdraget. I delbetänkandet Ju förr desto bättre – vägar till en förebyggande socialtjänst (SOU 2018:32) redogör utredningen för de bedömningar som ligger till grund för arbetet. Utredningen lämnade den 26 augusti 2020 sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) till regeringen. Slutbetänkandet genomgår nu sedvanlig beredning i Regeringskansliet.

Utredningen bedömer att en proposition med författningsförslag kan överlämnas till riksdagen tidigast hösten 2021. Utredningen anser det angeläget att kommunerna får tid på sig att se över rutiner och ställa om verksamheten samt att Socialstyrelsen behöver tid att utarbeta nya allmänna råd och föreskrifter för att stödja kommunerna i denna omställning. Författningarna bör därför, enligt utredningen, träda i kraft 1 januari 2023.

2020-12-10

Utredningens förslag

En ny socialtjänstlag

Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. För att göra lagen mer pedagogisk och överblickbar har lagen delats in i avdelningar. Utredningen föreslår att det i lagen införs en bestämmelse som anger vad som avses med socialtjänst och att begreppet insatser genomgående används i lagen. Nuvarande målbestämmelser kompletteras med att socialtjänsten även ska främja människors jämställda levnadsvillkor. Utredningen föreslår att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att göra en fördjupad beskrivning och analys av aspekter av genusbias¹ inom socialtjänstens område.

För att minska utanförskap, mänskligt lidande och ohälsa (som även medför stora kostnader för samhället) anser utredningen att socialtjänsten behöver anta ett förebyggande perspektiv och arbeta förebyggande oavsett om det handlar om övergripande arbete, i samverkan med andra, kommunens planering, insatser till grupper eller insatser till enskilda. Det förebyggande arbetet hänger nära samman med att enskilda har kunskap om socialtjänsten och att socialtjänsten är lätt tillgänglig. Utredningen föreslår att tillgänglighetsbegreppet ges en generell betydelse för socialtjänstens verksamhet. Vidare föreslås att vissa språkliga förändringar genomförs för en enhetlig benämning av enskilda, i nuvarande lag används olika begrepp. Begreppet "service" har inte överförts till den nya lagen. Det innebär att särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre som behöver särskilt stöd i den nya lagen istället benämns "särskilda boendeformer för äldre personer som behöver omvårdnad och särskilt stöd". Bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättningar benämns i den nya lagen "bostäder med särskilt stöd" för personer med funktionsnedsättning.

Övergripande planering

Av socialtjänstlagen framgår idag att socialtjänsten ska medverka i samhällsplaneringen utifrån kunskapen om sociala villkor och för att ges möjlighet att förebygga sociala problem och svårigheter på en övergripande nivå. Utredningen föreslår att plan- och bygglagen kompletteras med en bestämmelse som tar sikte på de sociala aspekterna i planläggningen och att det i plan- och bygglagen regleras att översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga stadsutvecklingen av den sociala miljön.

¹ Omotiverad skillnad baserat på könstillhörighet

2020-12-10

Utredningen belyser olika orsaker till att beslut av kommuner inte verkställs och konstaterar att bristande planering och problem med resurser ligger till grund för väntetider. Rapporteringsskyldigheten av icke verkställda beslut tar mycket tid i anspråk från socialtjänsten. Utredningen föreslår att skyldigheten att inrapportera ej verkställda beslut förlängs från var tredje månad till var sjätte månad. Tillsynsmyndigheten har, oavsett den särskilda avgiften/sanktionsavgifter, möjlighet att ingripa mot kommuner som inte verkställer beslut i tid och utredningen anser att systemet med sanktionsavgifter bör tas bort. Bedömning görs att ovanstående förändringar inte försämrar rättssäkerheten för den enskilde men frigör tid för socialtjänsten. Vidare föreslås att kommunen, vid planering av insatser till grupper och enskilda, särskilt ska beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser.

Kvalitet inom socialtjänsten

Av nuvarande 3 kapitlet 3 § första stycket socialtjänstlagen framgår att insatser ska vara av god kvalitet. Begreppet ”insatser” föreslås ändras till ”verksamhet” som då avser alla åtgärder och aktiviteter som socialtjänsten genomför, däribland insatser. God kvalitet förutsätter uppföljning varför utredningen föreslår att bestämmelsen om kvalitet uttryckligen ska omfatta uppföljning. Utredningen föreslår även att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på hur myndigheten kan utveckla stödet till kommuner för systematisk uppföljning.

En kunskapsbaserad socialtjänst och ny lag om socialtjänstdataregister

Den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst behöver enligt utredningens bedömning stärkas. Därför föreslås krav införas på att verksamhet inom socialtjänsten bedrivs i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. En fungerande och effektiv kunskapsstyrning är enligt utredningen en förutsättning för god kvalitet och för att utveckla och upprätthålla en kunskapsbaserad socialtjänst. Kunskapsstyrningen fordrar samarbete mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten. Utredningen föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning som ska utreda hur man kan säkerställa en fungerande och effektiv kunskapsstyrning som säkerställer samarbete mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten. Vidare föreslår utredningen att regeringen tillsätter en utredning som ska se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område. Anledningen till detta är att utredningen uppmärksammat behov att belysa beslutsordningens betydelse för kvalitetsutveckling och rättssäkerhet i socialtjänsten.

2020-12-10

En kunskapsbaserad socialtjänst förutsätter tillgång till relevanta analyser, statistik och forskning. I syfte att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för en stärkt kunskapsbaserad socialtjänst behöver den nationella officiella statistiken inom socialtjänsten stärkas och utökas till att i större utsträckning motsvara de förutsättningar som finns inom hälso- och sjukvården. Utredningen föreslår en ny lag om socialtjänstdataregister.

Insatser till enskilda

För att göra socialtjänstlagen tydligare och lättare att förstå anser utredningen att den nuvarande biståndsbestämmelsen behöver delas. Delningen ska göras så att ”bistånd för livsföringen” och ”ekonomiskt bistånd” skiljs åt. Vid bistånd för livsföringen anser utredningen att ”levnadsförhållanden” är ett mer ändamålsenligt begrepp än ”levnadsnivå”. Begreppet ”skäliga levnadsförhållanden” föreslås därför ersätta ”skälig levnadsnivå” i den bestämmelse som reglerar rätten till bistånd för livsföringen. Levnadsförhållanden syftar på förhållanden som är viktiga för den enskildes sammantagna livssituation istället för en viss nivå som kan mätas och jämföras. En ändring enligt förslaget ovan tydliggör vikten av att biståndet ges utifrån individuella behov.

För att nå enskilda som annars är svåra att nå måste socialtjänsten kunna erbjuda insatser på ett sätt som ur den enskildes perspektiv är attraktivt och tillgängligt. Utgångspunkten bör vara att hjälpen ska vara tillgänglig när den enskilde vill ta del av den. Många kommuner vill, enligt utredningen, vid sidan av myndighetsutövningen även kunna erbjuda insatser på ett mer lättillgängligt sätt än idag. Drivkrafter är huvudsakligen att skapa en effektivare organisation med ökad tillgänglighet och självbestämmande samt att kunna fokusera mer på förebyggande och stödande arbete. Utredningen föreslår en befogenhet som innebär att socialnämnden kan besluta att en eller flera insatser ska tillhandahållas utan föregående individuell behovsprövning. Exempel på insatser som inte får tillhandahållas utan behovsprövning regleras i utredningens förslag, ett sådant exempel är: stadigvarande plats i sådant boende som avses i 8 kapitlet 4 eller 7 § nya socialtjänstlagen (5 kapitlet 5 § nuvarande lag). Genomförande av insatser utan behovsprövning omfattas av socialtjänstlagens krav på dokumentation, med möjlighet till beslut om undantag i fråga om specifika insatser om det finns särskilda skäl till exempel om anonymitet är en förutsättning för att insatsen ska nå sin målgrupp. Befogenheten att erbjuda insatser utan behovsprövning bör följas upp och utvärderas på nationell nivå. Utredningen föreslår därför att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att följa upp och utvärdera arbetet med den föreslagna bestämmelsen.

2020-12-10

Utredningen föreslår att insatser för enskildas behov utformas så att de stärker den enskildes möjligheter till ett värdigt liv och till att känna välbefinnande, oavsett om insatsen ges som bistånd eller utan behovsprövning. Möjligheterna att leva ett värdigt liv och känna välbefinnande ingår idag i äldreomsorgens värdegrund i lagen men utvidgas med utredningens förslag att omfatta alla enskilda, inte bara äldre. Utredningen föreslår även att en mer generell bestämmelse ska införas om att den enskilde så långt det är möjligt ska kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet ska ges. Förtydligande av äldre personers inflytande över insatsernas utformning och genomförande återfinns idag i lagen i äldreomsorgens värdegrund men utvidgas enligt utredningens förslag att omfatta alla enskilda, inte bara äldre.

Förtydligt barnrättsperspektiv

Utredningen anser att socialtjänstlagens barnperspektiv ska förtydligas för att stärka barnens rätt. Däri ingår att beakta vad som bedöms vara barnets bästa, barnets rätt till information, barnets rätt att framföra och inte framföra åsikter och samtal med barn utan vårdnadshavares samtycke. Utredningen föreslår även att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdraget att utreda behovet av och förutsättningarna för oberoende barnombud.

Ekonomiska konsekvenser

Av utredningens direktiv framgår att utredningen inte har fått lägga förslag som är kostnadsdrivande eller ambitionshöjande. Utredningen har dock bedömt att det i vissa fall inte varit möjligt att på ett ändamålsenligt sätt fullgöra vissa centrala delar av direktivet utan att lägga förslag som leder till kostnadsökningar. Det gäller framförallt förslagen som berör en hållbar socialtjänst, det vill säga övergripande planering och en kompetens- och kunskapsbaserad socialtjänst. Kostnadsökningarna bedöms vara initiala och förslagen på lång sikt självfinansierande. Det har inte varit möjligt att fullt ut finansiera de initiala kostnaderna inom ramen för utredningens förslag varför utredningen överlämnar till regeringen att besluta om resurserna.

Vård- och omsorgsförvaltningens yttrande

Botkyrka kommun är en av de kommuner som har blivit utsedda som remissinstans avseende betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Vård- och omsorgsnämnden har ombetts av kommunstyrelsen att yttra sig i ärendet. Vård- och omsorgsförvaltningen har berett ärendet och

2020-12-10

inhämtat underlag till förvaltningens yttrande utifrån referensgrupper med chefer på övergripande nivå.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till de förslag som lämnas i betänkandet såsom förändringar för att göra socialtjänstlagen tydligare, en mer socialt inriktad samhällsplanering och förändringar av bestämmelserna om särskild avgift respektive tiden för rapportering av ej verkställda beslut.

Förvaltningen ser att vissa förslag kan komma att påverka såväl den enskilde medborgaren som kommunens resurser och organisation. Ett exempel är förslaget om bestämmelsen att personal ska medverka till att verksamheter är av god kvalitet, detta förtydligande välkomnas. Ytterligare exempel är förslagen om ett ökat fokus på förebyggande arbete och en lätt tillgänglig socialtjänst som båda kan medföra att enskilda upplever ökad tillgänglighet och självbestämmande. Däremot anser inte förvaltningen det vara helt enkelt att konstatera att förebyggande insatser ger stora förtjänster inom just äldreomsorgen. Förebyggande arbete görs redan idag och det är många äldre personer med omfattande behov som inte kan tillgodogöra sig det förebyggande arbetet på samma sätt som andra målgrupper inom socialtjänsten.

Vidare menar förvaltningen att det är positivt med ett förslag om krav på att socialtjänstens verksamheter ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Kunskapsbaserat arbete inom socialtjänsten bidrar till professionalisering av äldreomsorgen samtidigt som ett krav på detta kan komma att fordra mycket av förvaltningen. Förslaget om en ny lag om socialtjänstdataregister kan leda till krävande hantering av statistik. Leverantörer av verksamhetssystem behöver tillhandahålla väl uppbyggda användarvänliga system som medarbetarna medvetet och systematiskt kan bruka. Förvaltningen ser en risk i att arbetet med statistiken kräver en exakthet som kan bli svår att genomföra och säkerställa i praktiken.

Förslaget som innebär att socialnämnden kan besluta att tillhandahålla insatser utan föregående individuell behovsprövning finns redan idag enligt nuvarande 4 kapitlet 2 a § socialtjänstlagen om att erbjuda hemtjänst, men utvidgas i och med detta. Förvaltningen ser vinsterna i att kunna erbjuda hjälp när enskilda vill ta del av den. Samtidigt ser förvaltningen en utmaning i att kunna säkerställa enskildas behov av evidensbaserade insatser utan att pröva behovet och anser att informationsskyldigheten och dokumentationskraven bör tydliggöras för utförare som tillhandahåller icke biståndsbedömda insatser, detta för att kunna säkerställa kommunens yttersta ansvar. Förvaltningen ser en risk i att

2020-12-10

individens behov frångås och att kopplingen till den evidensbaserad praktiken minskar. Då det även är fler insatser än hemtjänst som omfattas av förslaget uppkommer frågor kring hur insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) påverkas, förvaltningen anser det otydligt att LSS exkluderas från de premisser som tas upp. Förvaltningen ser även att det finns risk att enskildas behov kommer tillgodoses på olika sätt beroende av vilken kommun du är bosatt i och om/hur den kommunen valt att arbeta med icke behovsprövade insatser

Även om förvaltningen ser positivt på förslagen om förebyggande perspektiv, krav på kvalitet och uppföljning bedöms dessa vara kostnadsdrivande både vid införandeskede och över tid. Förvaltningen tycker att det är bra att utredningen lämnar till regeringen att besluta om resurserna. Även om förvaltningen ser positivt på förslagen ovan är övertygelsen att de medför extrakostnader som kommunerna kommer att behöva kompenseras för. Förvaltningen ser annars en fara i att förutsättningarna för, och arbetet med, att efterleva kommunens lagstadgade yttersta ansvar försvåras.

Ekonomiska konsekvenser

Vård- och omsorgsförvaltningen ser att vissa av förslagen leder till kostnadsökningar och tycker att det är bra att utredningen lämnar till regeringen att besluta om resurserna. Förvaltningen anser att förslag om det förebyggande perspektivet, planering av insatser och en kunskapsbaserad socialtjänst ställer stora krav på kommunens resurser, framförallt initialt men det finns även risk för ökade kostnader fortsatt framåt inom äldreomsorgen. Förvaltningen anser det inte helt enkelt att konstatera att förebyggande insatser ger stora förtjänster inom just äldreomsorgen.

Vissa av förslagen innebär en minskad administration, så som insatser utan behovsprövning, men förvaltningen bedömer inte att detta står i proportion till de ökade kostnader som kan komma att väntas till följd av krav på kvalitet, ökad uppföljning och förebyggande arbete.

2020-12-10

Petra Oxonius
Omsorgsdirektör

Christina Almqvist
Kvalitetschef

Bilagor

1. Vård- och omsorgsförvaltningens yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47
2. Missiv från Kommunstyrelsen, Begäran om yttrande (Dnr KS/2020:515)
3. Remiss SOU 2020:47 Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag, S2020/06592
4. Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47, [Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag - Regeringen.se](#)

Expedieras till

Kommunstyrelsen

§ 92**von/2020:00289****Yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47****Beslut**

Vård- och omsorgsnämnden antar vård- och omsorgsförvaltningens yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag i enlighet med tjänsteskrivelsens bilaga 1

Deltar ej i beslut

Kia Hjelte (M) och Mehmet Kulbay (M) deltar ej i beslutet.

Sammanfattning

Botkyrka kommun är en av de kommuner som har blivit utsedda som remissinstans avseende betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Vård- och omsorgsnämnden har ombetts av kommunstyrelsen att yttra sig i ärendet. Vård- och omsorgsförvaltningen har berett ärendet och inhämtat underlag till förvaltningens yttrande utifrån referensgrupper med chefer på övergripande nivå. Förvaltningen ställer sig positiv till flera av de förslag som lämnas i betänkandet såsom förslag om förändringar för en mer tydlig socialtjänstlag och förändringar som kan bidra till en kunskapsbaserad socialtjänst med god kvalitet. Förvaltningen ser även positivt på förslag om att arbeta mer förebyggande inom äldreomsorgen och förslag om att utvidga möjligheten att tillhandahålla insatser utan behovsprövning, samtidigt som dessa förslag kan medföra vissa utmaningar. Vidare lämnar förvaltningen en kommentar om att förslagen till viss del ses som kostnadsdrivande och att det är väsentligt att kommunerna kompenseras för detta.

I betänkandet föreslås förändringar i socialtjänstlagen för att göra socialtjänsten mer hållbar. Betänkandets större förslag handlar om:

- Ökat fokus på förebyggande arbete och en lätt tillgänglig socialtjänst
- En mer socialt inriktad samhällsplanering och stadsutveckling
- Planering av insatser till enskilda – särskilt tidiga och förebyggande
- En kunskapsbaserad socialtjänst och ny lag om socialtjänstdataregister
- Möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning

Enligt förslaget ska den nya socialtjänstlagen bli tydligare, mer lätt tillgänglig och begreppsanvändningen ska bli enhetlig. Lagen ska också bli mer jämlik när det gäller olika grupper, nuvarande gruppindelning tonas ner och bestämmelser blir istället tillämpliga

generellt. Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen, från och med den 1 januari 2023.

2020-12-14

Referens
Viktor Gornitzka

Mottagare
Socialnämnden i Botkyrka kommun
Kommunstyrelsen
Socialdepartementet

Remissvar – Hållbar Socialtjänst – En ny socialtjänstlag

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner remissvaret och översänder det till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Sammanfattning

Botkyrka kommun har tillsammans med andra remissinstanser blivit ombedda att inkomma med synpunkter avseende SOU 2020:47 – *Hållbar Socialtjänst – En ny socialtjänstlag*

Socialnämnden anser att förslaget genomgående är positivt – men att många av de förslag som läggs fram behöver utvecklas och utredas vidare för att tydliggöra dess praktiska effekter. Det finns även ett genomgående behov av stöd i form av riktlinjer, stödmaterial och dyligt för att kunna anamma en del av de mer förebyggande perspektiven som förslaget innebär. Socialnämnden har dock redan sedan tidigare anammat ett mer förebyggande perspektiv och välkomnar därför vidare utveckling på det området.

Utredningen innebär ett förslag på en ny socialtjänstlag som bland annat innefattar en medveten *nedtoning* av den gruppindelning som idag finns i 5 kap Socialtjänstlagen (SoL). Förslaget innebär även i korthet ett fokus på tydligare begrepps användning, ett nytt konkret mål om jämställdhet tillsammans med jämlikhet och ett större fokus på förebyggande åtgärder samt ökad tillgänglighet för socialtjänsten.

För att konkretisera dessa nya fokusområden läggs det fram konkreta förslag om att socialtjänsten ska ha ett ansvar för att *planera* sina insatser i likhet med vad som i dag görs för äldreomsorg och funktionshinder-området. Samtidigt innebär förslaget att särskilt avgift för ej verkställda beslut slopas.

Ett uttryckligt krav på god kvalitet och kunskapsbaserad socialtjänst införs. Utökade möjligheter införs för Socialstyrelsen att begära in statistikuppgifter. Vidare görs en uppdelning mellan ekonomiskt bistånd och bistånd för livsföring i

2020-12-14

övrigt – som dessutom får en ny målformulering i form av *skäliga levnadsförhållanden* i stället för *skälig levnadsnivå* för att komma undan schabloniserade bedömningar.

En stor förändring är förslaget att kommuner ska kunna *besluta att tillhandahålla fler insatser utan föregående behovsprövning*. Vissa verksamheter skulle således kunna vara öppna för allmänheten i syfte att minska tröskeln för kontakten med socialtjänsten.

Gällande barnrättsperspektivet läggs ett stort fokus på införandet av barnkonventionen i svensk lag och vad detta medför. Förslaget innebär att det barnets åsikter ska få större betydelse och att socialtjänsten ska ha ett större ansvar för att försäkra sig att barn förstår information som lämnats till dem.

Ärendet

En ny socialtjänstlag

Som framgår av titeln är utredningens förslag att en ny socialtjänstlag ersätter den nuvarande. Gällande lagens struktur anförs det i utredningen att den ska försöka återfå karaktären av ramlag mer inriktad på individanpassning. Som en del av detta ska den nuvarande gruppindelningen i kapitel 5 tonas ned och ett flertal regleringar som gäller vissa grupper bli mer allmängiltiga.

En ny avdelningsindelning görs och medför specifika avdelningar för socialtjänstens mål, övergripande ansvar, insatser till enskilda, handläggning och dokumentation samt socialnämndens särskilda ansvar för barn och unga.

Socialnämnden anser att den föreslagna strukturen för nya socialtjänstlagen är positiv och förhoppningsvis bidrar till en tydlighet och struktur vid handläggning.

Angående nedtoning av målgruppsindelningen delar socialnämnden utredningens utgångspunkter i att en målgruppsindelning till viss del kan leda till en alltmer detaljerad lagstiftning samtidigt som det syftet som funnits bakom gruppindelningen – att klarlägga socialtjänstens huvudsakliga målgrupper – inte längre upplevs nödvändig eller i linje med den utveckling som skett på området. En övergång till en insats- och behovsstyrd verksamhet från en mer gruppindelad verksamhet är positiv. Samtidigt kräver det tydlig vägledning *vilka behov som styr rätten till vilka insatser*. Risken med att erbjuda fler insatser till fler personer är att det för en enskild handläggare blir svårt att bedöma hur en

2020-12-14

klients behov bäst tillgodoses – och att exempelvis rättspraxis kommer få en större betydelse i bedömningen av rätt till insats än i dagens läge.

Socialtjänstens mål

En av de stora förändringarna i målarbetet är socialtjänstens uttryckligen ska göra en förändring mot ett mer förebyggande perspektiv. Målet med bestämmelsen är att trycka på att det är ett av socialtjänstens huvudsakliga uppdrag då det i utredningen framkommit att just de förebyggande åtgärderna är något som ofta prioriterats ned i samband med effektiviseringar då det inte varit en *obligatorisk verksamhet*.

Socialnämnden välkomnar detta och det är sedan tidigare ett perspektiv som socialnämnden i så stor mån som möjligt försöker anamma. Socialnämnden önskar dock viss tydlighet i hur detta förebyggande arbete ska bedrivas. Ett flertal exempel ges i utredningen på vikten av samverkan, tidigare insatser och dylikt – men en omställning till ett ännu mer förebyggande arbete skulle kräva mer stödmaterial kring vilka socialtjänstens verktyg faktiskt är. Av utredningen framkommer att regeringen föreslås komma överens med SKR om att stödja kommuner genom stödmaterial för denna typ av omställning. Socialnämnden är positiv till detta. Vidare behöver det poängteras att omställningen till en mer förebyggande socialtjänst är en långsiktig process och det skulle behövas riktade stadsbidrag – som förslagsvis skulle kunna erbjudas för längre tid än årligen – för att säkra att den processen får sin gång. Trots att utgångspunkten i utredningen har varit att förslagen inte ska medföra ökade kostnader kommer en omställning till ett mer förebyggande perspektiv kortsiktigt medföra kostnader. Även om förslaget långsiktigt kommer medföra effektiviseringar för socialtjänsten kommer det vara kortsiktigt problematiskt att ställa om verksamheten, särskilt i tider då många kommuner redan har ekonomiska svårigheter.

Övergripande planering

Utredning lägger ett förslag som innebär att 2 kap. 3 § plan- och bygglagen kompletteras med ett krav på att kommunen vid sin planläggning ska ta hänsyn till sociala aspekter. Vidare ska översiktsplanen, enligt ett tillägg i 3 kap. 2 § plan- och bygglagen, ange inriktningen för den långsiktiga

2020-12-14

utvecklingen av den sociala miljön.

I dagsläget är socialnämnden till viss del redan involverade i planläggningen i sådan mån att planerna redan alltid innehåller en social konsekvensbedömning och att socialnämnden har möjlighet att yttra sig i samband med samråd. Socialnämnden bedömer därför inte att detta medför en stor förändring i arbetet utan välkomnar ändringen.

Planeringsansvar

Utredningen föreslår att socialtjänsten ska åläggas ett planeringsansvar för alla insatser i likhet med vad som i dag finns för insatser inom äldreomsorgen samt för insatser enligt LSS. Anledningen till detta är att det vid utvärdering gällande ej verkställda beslut framkommit att det är en kombination av brist på resurser men framförallt brist på planering som föranlett en stor del ej verkställda beslut.

Socialnämnden ställer sig positiv till införandet av ett mer utökat planeringsansvar. Socialnämnden bedömer att det redan idag arbetas på ett sätt med statistik, måluppföljning, omvärldsbevakningar och dylikt som relativt enkelt skulle kunna användas för att uppfylla ett planeringsansvar.

Särskild avgift

Det föreslås vidare att den särskilda avgiften som kommunen kan åläggas för ej verkställda beslut ska slopas och att rapportering av ej verkställda beslut ska minskas till två gånger per år. Utredningen uttrycker att den särskilda avgiften inte verkar ha någon påverkan på kommuners verkställande av insatser och då det ofta beror på brist på resurser kan en särskild avgift i stället bli som en ytterligare bestraffning.

Socialnämnden anser att medan den särskilda avgiften i sig inte är nödvändig så är det positivt att det finns ett kontrollsystem med någon form av yttre redovisning och konsekvens. Förslaget anser att IVO:s roll ska förändras från att granska enskilda ärenden och ge ut sanktioner till att i stället vara mer uppföljande och försöka komma till bukt med kommuners generella problem vid systematiska svårigheter att verkställa beslut. En sådan ordning välkomnas av socialnämnden.

2020-12-14

Kvalitet inom socialtjänsten

Gällande kvalitet inom socialtjänstens verksamhet föreslås att bestämmelsen om god kvalitet för insatser i 3 kap 3 § SoL ska omformuleras till att *verksamheter* inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Det föreslås vidare att bestämmelsen i 3 kap 3 a SoL om rutiner för att upptäcka missförhållanden gällande barn ska omformuleras för att gälla hela verksamheten. Vidare läggs ytterligare emfas på att personal inom socialtjänsten ska bidra till god kvalitet. Socialnämnden har inget att anmärka på dessa förändringar.

Det införs en bestämmelse i nuvarande 3 kap 3 § tredje stycket SoL som anger att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras kompletteras med ett uttryckligt krav på uppföljning. Det införs även ett krav på att enskilda ska bemötas på ett respektfullt sätt utifrån sina förutsättningar och behov. Socialnämnden ställer sig bakom båda dessa ändringar. Gällande bemötande kan dock framföras – likt vad som framförs i utredningen – att det är viktigt att bemötande behandlas som en kompetens och att personer som arbetar inom socialtjänsten har förutsättningar att tillämpa och utveckla denna kompetens.

En kunskapsbaserad socialtjänst

Förslaget innebär att det införs krav på att verksamhet inom socialtjänsten bedrivs i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet samt att socialtjänsten ska bygga sin verksamhet på bästa tillgängliga kunskap.

Förslaget innebär även att regeringen tillsätter en utredning som ska utreda hur man kan säkerställa en fungerande och effektiv kunskapsstyrning som säkerställer samarbete mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten. Regeringen ska även tillsätta en utredning som ska se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område.

Socialnämnden välkomnar de nya bestämmelserna om kunskapsbaserad socialtjänst med utgångspunkt i att de förslag som läggs fram i utredningen genomförs då det kommer behöva finnas ett grundligt stöd till kommunerna för att kunna uppnå de mål som eftersträvas med förändringarna.

2020-12-14

Ny lag om socialtjänstdataregister

Utredningen föreslår en ny lag om socialtjänstdataregister. Socialstyrelsen får med stöd av lagen utföra automatiserad behandling av personuppgifter i socialtjänstdataregister. Det primära ändamålet för socialtjänstdataregister ska vara behandling för framställning av statistik. Förslaget innebär ett mer omfattande lämnande av statistik till Socialstyrelsen inkl. anledning till ansökan, utfall av insatser och dylikt för att kunna bygga upp ett större statistiskt underlag.

Socialnämnden förstår syftet bakom ändringen och står bakom förändringen. Det behöver dock påpekas att förändringen kan medföra vissa kostnader för kommuner då det kommer innebära förändringar ärendehanteringssystem för att på ett bra sätt kunna registrera den typ av statistik som önskas.

Insatser till enskilda

Utredningen lägger fram ett förslag om att dela upp ekonomiskt bistånd och bistånd för livsföring i två separata bestämmelser. Vidare föreslås för bistånd för livsföring att uttrycket *skälig levnadsnivå* ska ersättas med *skäliga levnadsförhållanden*. Syftet med både uppdelningen och den ändrade målformuleringen är att säkerställa att individanpassade stödinsatser är just individanpassade och inte beslutas utifrån en slags generell idé kring vad som är skäligt.

Socialnämnden står bakom denna bestämmelse men vill poängtera att det måste finnas en balans mellan individanpassat stöd å ena sidan och rättssäkerhet och förutsebarhet å andra sidan. Medan insatser ska individanpassas måste det fortfarande finnas möjlighet att tillämpa någon form av objektiva kriterier i bedömningar för att minska risken för skönsmässiga bedömningar mellan olika kommuner och olika handläggare.

Den mest omfattande förändringen som föreslås i utredningen är att kommuner ska få möjligheten att i betydligt större utsträckning tillhandahålla individinsatser utan föregående behovsprövning. Detta syftar just till att uppnå målen med de mål som beskrivits i utredningen – det vill säga en ökad tillgänglighet och ett mer förebyggande perspektiv för socialtjänsten. Socialtjänsten ska själva ges möjligheten att bestämma vilka insatser som ska erbjudas och huruvida de ska utföras internt eller via privata aktörer. Insatser som bedrivs i öppen form ska fortfarande dokumenteras på individnivå – men socialtjänsten ska inte följa upp individens insatser utan ska i första hand följa upp verksamheterna på en allmän nivå.

2020-12-14

Följande insatser får inte tillhandahållas utan föregående individuell behovsprovning:

1. kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson,
2. vård i familjehem,
3. vård i sådana hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 22 och 23 §§ lagen
1. (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
4. vård av barn i jourhem, stödboende eller andra hem för vård
2. eller boende än sådana som avses i 3,
5. stadigvarande plats i sådant boende som avses i 8 kap. 4 eller
3. 7 §, eller
6. ekonomisk hjälp.

Socialnämnden ska även utan vårdnadshavares samtycke få erbjuda insatser utan föregående behovsprovning för barn över 15 år.

Socialnämnden ställer sig som utgångspunkt positiv till detta förslag, samtidigt som det väcker ett flertal frågor i hur det ska kunna genomföras på ett praktiskt plan. Utredningen ställer inte upp någon tidsbegränsning för hur länge öppna insatser ska kunna tillgodose eller om det finns en möjlighet för kommunen att själva bestämma att en insats kan erbjudas öppet ett visst antal gånger men sedan ska behovsprövas. Att det vidare inte finns en skyldighet att följa upp insatser på individnivå kan säkert vara fungerande så länge en öppen verksamhet drivs av kommunen men kan bli problematiskt i förhållande till ett eventuellt anlitanande av externa aktörer. Det finns vidare stora frågor kring huruvida det skulle föreligga sekretess gentemot vårdnadshavare för de insatser som erbjuds till barn över 15 år. Överlag behöver frågan om dokumentation sannolikt utvecklas så att det står tydligt för kommuner som väljer att tillämpa detta arbets sätt vad som gäller utifrån ett myndighetsperspektiv.

Förtydligt barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet föreslår förtydligas bl.a. genom att barnets bästa, barnets rätt till information och barnets rätt att framföra sina åsikter stärks. Socialnämnden anser att det är positivt att det nu införs ett eget kapitel för barn och att bestämmelserna gällande barnets bästa omformuleras till hur de uttrycks i barnkonventionen för att stärka barnens rättigheter. Socialnämnden anser inte heller att det finns behov av att specificera och peka ut någon ytterligare grupp förutom barn.

2020-12-14

De förslag som lämnas gällande ett förtydligt barnrättsperspektiv anser socialnämnden genomgående är bra. Socialnämnden ser positivt på att barnperspektivet förtydligas och utvecklas. Det bör dock påpekas att det framgår av betänkandet att tanken inte är att förslagen ska vara kostnadsökande. De förslag som lämnas om ett förtydligt barnrättsperspektiv kommer dock i realiteten att innebära ökade kostnader genom att mer arbetstid kommer att behöva läggas på dessa delar för att uppnå de föreslagna lagkraven. Detta bör förtydligas i propositionen.

Några saker som socialnämnden särskilt vill lyfta fram är:

- Det är positivt att socialnämndens handläggare ges möjlighet att även under förhandsbedömningen tala med barn utan deras vårdnadshavares samtycke. Det är dock viktigt att denna möjlighet inte används slentrianmässigt och det bör därför förtydligas i propositionen i vilka situationer denna möjlighet är tänkt att användas för att säkerställa att det görs på ett proportionerligt sätt.
- Det är viktigt att det tydliggörs hur möjligheten att prata med barn utan föräldrarnas samtycke ska hanteras i relation till deras rätt till insyn enligt offentlighets- och sekretesslagen. Med nuvarande underlag är det otydligt hur detta ska hanteras.
- Socialnämnden använder idag möjligheten till uppföljning i begränsad omfattning, men anser att det vore positivt att det användes mer. Att förlänga uppföljningstiden från två till sex månader ger både en signal om att regleringen ska användas mer och det gör också regleringen mer användbar. Det är dock även här viktigt att det inte slentrianmässigt blir en förlängning till sex månader i alla fall utan att en individuell bedömning görs. Det vore önskvärt om det förtydligades ytterligare i vilka fall en förlängning ska anses motiverad.

Samverkan med andra kommuner

Utredningen föreslår att det i nya socialtjänstlagen ska införas en bestämmelse som säger att möjligheten till avtalssamverkan mellan kommuner regleras i 9 kap 37 § Kommunallagen. Detta medför bara ett klargörande av det faktum att den saken sedan 2018 regleras just där. Socialnämnden har inga synpunkter kring denna förändring.

2020-12-14

Ansvarsfördelning mellan kommuner

Förslaget innebär en förändring i nuvarande 2 a kap SoL som innebär att det är tydliggörs att det är en enskilds bosättningskommun som i huvudsak ska ansvara för den enskilde. Vistelsekommun ska ansvara för eventuella akuta behov samt i det fall det inte är tydligt vilken som är bosättningskommun och till det klargjorts.

Denna förändring innebär inte en ändring i arbetssätt utan framförallt en ändring i strukturen lagtext för att bättre stämma överens med hur arbetssättet faktiskt ser ut i praktiken. Reglerna kommer inte ändras så det medför inte en ändring av arbetsordning för socialnämnden. Socialnämnden välkomnar därför förslaget. Socialnämnden önskar dock att det i utredningen närmre preciseras hur situationer ska hanteras när kommuner inte är överens vilken kommun som ska anses som bosättningskommun. I dagsläget finns det en omfattande problematik där kommuner där den enskilde vistas gör en självständig bedömning om att en klient egentligen borde få stöd av en annan kommun där de anser att den enskilde ska anses bosatt utan att först ta kontakt med kommunen i fråga. Detta problem kommer inte åtgärdas med denna förändring utan riskerar snarare att öka risken för denna typ av konflikter.

Utredningen föreslår vidare att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av ansvarsfördelningen mellan kommuner och regioner i fråga om missbruks- och beroendevården och behovet av eventuella förändringar i lagstiftningen på detta område. Socialnämnden välkomnar en sådan utredning och anser att det finns ett stort och tydligt behov av denna typ av klargörande.

Förhållandet mellan socialtjänstlagen och annan lagstiftning

I utredningen föreslås att det införs en ny bestämmelse i socialtjänstlagen som anger att socialnämnden, utöver vad som följer av 37 § andra stycket förvaltningslagen, får ändra ett beslut om fortlöpande insatser vid väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den enskilde.

Socialnämnden välkomnar denna förändring. I likhet med vad som förs fram i utredningen anser socialnämnden att detta är något som saknats i och med den nuvarande domstolspraxis som finns på området. Ett införande av denna bestämmelse kan minska användandet av omprövningsförbehåll vilket är positivt ur ett klientperspektiv.

2020-12-14

Socialnämnden är även starkt positiv till utredningens förslag om att kunna delegera beslut om umgängesbegränsningen eller hemlighållande av vistelseort till utskott. Detta är mycket mer i linje med befintlig organisations kompetenser och kommer bidra till en mer enhetlig handläggning.

Ekonomiska konsekvenser

I utredningens direktiv anges att de förslag som utredningen lämnar ska bidra till ökad kvalitet utan att leda till kostnadsökningar. Utredningen har emellertid bedömt att det i vissa fall inte varit möjligt att på ett ändamålsenligt sätt fullgöra vissa centrala delar av direktivet utan att lägga förslag som leder till kostnadsökningar. Det gäller framför allt ett par av uppdragen som berör en hållbar socialtjänst, dvs. övergripande planering och en kompetens- och kunskapsbaserad socialtjänst. Kostnadsökningarna bedöms i utredningen vara initiala och förslagen på lång sikt självfinansierande.

Socialnämnden delar uppfattningen att det ökade fokuset på tillgänglighet, förebyggande verksamheter och planering kommer medföra kostnadsökningar för kommunen. Medan det finns en långsiktig möjlighet till effektiviseringar – vilket är positivt – är risken primärt de första åren efter införande av förslagen. Det kommer krävas mer resurser för att bygga upp ett nytt arbetssätt samtidigt som det mer traditionella, ”reaktiva” arbetssättet kommer behöva finnas kvar under övergångsperioden. Det går därför inte att säga att förslaget inte kommer medföra kostnadsökningar. Socialnämnden välkomnar dock att det ska föreslås regeringen att ingå en överenskommelse med SKR för att stödja kommunerna i att utveckla de arbetssätt och metoder som behövs för att genomföra omställningen. Långsiktigt välkomnar socialnämnden de effektiviseringar som utredningen beskriver kommer kunna uppnås av omställningen.

Slutligen ska nämnas den beräkning som framförs i bilaga 5 – avseende de resurser som införandet av ett planeringsansvar kommer kräva. Utredningen gör en beräkning att införandet av ett planeringsansvar för Botkyrkas räkning kommer medföra en årlig kostnad på 581 235:- kr eller 0,83 % av en heltidstjänst. Socialnämnden ställer sig positiv till denna beräkning men ifrågasätter till viss del att beräkningen verkar basera sig på befolkningsantal. Det beskrivs att planeringen till stor del ska baseras på statistisk analys och omvärldsbevakning och det är inte klargjort varför denna arbetsbörda skulle var mer eller mindre omfattande beroende på befolkningsantal.

2020-12-14

Barnkonsekvensanalys

Socialnämnden anser att samtliga förslag som lagts fram med utgångspunkt i ett förstärkt barnperspektiv kommer medföra just positiva effekter för barn. De orosmoment som lyfts fram gällande ändringen för barnperspektivet handlar i första hand inte om negativa risker för barnen utan snarare om rättssäkerhetsaspekter samt risker i förhållande till vårdnadshavare. Förslagen kommer stödja socialnämnden i att se till att barnets röst får komma fram och i större omfattning tillgodose barnets bästa.

§ 6 Remissvar nya socialtjänstlagen

Beslut

Socialnämnden godkänner remissvaret och beslutar att översända nedanstående yttrande till socialdepartementet.

Sammanfattning

Botkyrka kommun har tillsammans med andra remissinstanser blivit ombedda att inkomma med synpunkter avseende SOU 2020:47 – *Hållbar Socialtjänst – En ny socialtjänstlag*

Socialnämnden anser att förslaget genomgående är positivt – men att många av de förslag som läggs fram behöver utvecklas och utredas vidare för att tydliggöra dess praktiska effekter. Det finns även ett genomgående behov av stöd i form av riktlinjer, stödmaterial och dylikt för att kunna anamma en del av de mer förebyggande perspektiven som förslaget innebär. Socialnämnden har dock redan sedan tidigare anammat ett mer förebyggande perspektiv och välkomnar därför vidare utveckling på det området.

Utredningen innebär ett förslag på en ny socialtjänstlag som bland annat innefattar en medveten *nedtoning* av den gruppindelning som idag finns i 5 kap Socialtjänstlagen (SoL). Förslaget innebär även i korthet ett fokus på tydligare begreppsanvändning, ett nytt konkret om jämställdhet tillsammans med jämlikhet och ett större fokus på förebyggande åtgärder samt ökad tillgänglighet för socialtjänsten.

För att konkretisera dessa nya fokusområden läggs det fram konkreta förslag om att socialtjänsten ska ha ett ansvar för att *planera* sina insatser i likhet med vad som i dag görs för äldreomsorg och funktionshinder-området. Samtidigt innebär förslaget att särskilt avgift för ej verkställda beslut slopas.

Ett uttryckligt krav på god kvalitet och kunskapsbaserad socialtjänst införs. Utökade möjligheter införs för Socialstyrelsen att begära in statistikuppgifter. Vidare görs en uppdelning mellan ekonomiskt bistånd och bistånd för livsföring i övrigt – som dessutom får en ny målformulering i form av *skäliga levnadsförhållanden* i stället för *skälig levnadsnivå* för att komma undan schabloniserade bedömningar.

En stor förändring är förslaget att kommuner ska kunna *besluta att tillhandahålla fler insatser utan föregående behovsprövning*. Vissa verksamheter skulle således kunna vara öppna för allmänheten i syfte att minska tröskeln för kontakten med socialtjänsten.

Gällande barnrättsperspektivet läggs ett stort fokus på införandet av barnkonventionen i svensk lag och vad detta medför. Förslaget innebär att det barnets åsikter ska få större betydelse och att socialtjänsten ska ha ett större ansvar för att försäkra sig att barn förstår information som lämnats till dem.

§ 15

Yttrande över betänkandet Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) KS/2020:00515

Beslut

Kommunstyrelsen godkänner socialnämndens och vård- och omsorgsnämndens yttranden och översänder det som kommunens svar på betänkandet *Hållbar socialtjänst - En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)*.

Deltar ej

Samtliga ledamöter för (SD) deltar inte i beslutet.

Sammanfattning

Socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden har ombetts yttra sig över betänkandet *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)*.

Sammanfattningsvis framför vård- och omsorgsnämnden att man ställer sig positiv till flera av de förslag som lämnas i betänkandet såsom förslag om förändringar för en mer tydlig socialtjänstlag och förändringar som kan bidra till en kunskapsbaserad socialtjänst med god kvalitet. Nämnden ser även positivt på förslag om att arbeta mer förebyggande inom äldreomsorgen och förslag om att utvidga möjligheten att tillhandahålla insatser utan behovsprövning, samtidigt som dessa förslag kan medföra vissa utmaningar. Vidare lämnar nämnden en kommentar om att förslagen till viss del ses som kostnadsdrivande och att det är väsentligt att kommunerna kompenseras för detta.

För mer ingående beskrivningar och synpunkter se vård- och omsorgsförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-12-10, med tillhörande yttrande 2020-12-08.

Sammanfattningsvis framför socialnämnden att förslaget genomgående är positivt – men att många av de förslag som läggs fram behöver utvecklas och utredas vidare för att tydliggöra dess praktiska effekter. Det finns även ett genomgående behov av stöd i form av riktlinjer, stödmaterial och dylikt för att kunna anamma en del av de mer förebyggande perspektiven som förslaget innebär. Socialnämnden har dock redan sedan tidigare anammat ett mer förebyggande perspektiv och välkomnar därför vidare utveckling på det området.

För mer ingående beskrivningar och synpunkter se socialförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2020-12-14.

Vård- och omsorgsnämnden behandlade ärendet 2020-12-14, § 92.

Vård- och omsorgsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2020-12-10, med tillhörande yttrande 2020-12-08.

Socialnämnden behandlade ärendet 2021-01-26, § 6.

Socialförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2020-12-14.

Yrkanden

Niklas Gladh (MP) yrkar bifall till ordförandeförslaget.

Mats Einarsson (V) yrkar bifall till ordförandeförslaget.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är ordförandeförslaget. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt ordförandeförslaget.

Expedieras till: